له بڵاو كراوەكانی ماڵپەڕی بەهەشت

گەڕانەوە بۆ لای زانایانی ئەهلی سوننە

پارێزەرە لە تیاچوون و گومڕابوون

(الرجوعُ إلى العلماء عِصمَـةٌ من الـهلاكِ والضلال)

نووسینی: ماموٚستا

محمد عبد الرحمن لطيف

چاپی یەكەم ١٤٣٠ كۆچی

ماڵپەری بەهەشت

ba8.org

ماڵپەڕێكی ئیسلامی زانستی پەروەردەیی یە و لە پێناو بڵاوكردنەوەی ئەو ئیسلامەیە كە سەلەفی صالح - پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) و هاوەڵانی (رضي الله عنهم) لەسەری بوون - وە سەر بە هیچ گروپ و لایەنێكی حیزبی نیە.

ماڵپەری بەهەشت

ئەو کتێب و بابەت و لێکۆڵینەوە شەرعیانە بڵاو دەکاتەوە کە دەبنە هۆی:

١. شارەزاکردنی موسوڵمانان و پەروەردەکردنیان لەسەر ڕێگا ڕاستەکەی ئیسلام، ئەمەش دەستەبەر دەبێ بە گەڕانەوە بۆ پەیڕەوە ڕەسەنەکەی ئیسلام،کە بریتی یە لە قورئان و سوننەت،بە تێگەشتنی پێشین وپێشەوایانی ئوممەت.

٢. پاک کردنەوەی بیروباوەڕ و ڕەوشتی موسوڵمانان، لە دیاردەکانی شیرک و کوفر و تاوان.

٣. پاڵاوتن و تەصفیەکردنی ئاینی ئیسلام لە بیدعە و بۆچونە داهێنراوەکان.

٤. وریا کردنەوەی موسوڵمانان لە شوێنەواری خراپی ڕیوایەتە لاواز و هەڵبەستراوەکان.

٥. پتەو کردنی برایەتی یەکی ڕاستەقینە لەسەر بناغە فراوانە جێگیرەکەی ئیسلام و نەهێشتن و کەمکردنەوەی دەمارگیری مەزهەبی و حیزبی.

ئامانجمان:

ئاشناکردنی کۆمەڵگایە لە ئیسلامی ڕەسەن و دروستکردنی تاك و کۆیەتی بۆ تێگەشتن لە سەرچاوەکانی کە بریتین لە قورئانی پیرۆز و سوننەتی صەحیح و ئاشکراکردنی ئەو شتانەی کە نامۆن بە ئیسلام و خراونەتە نێویەوە بە چەندین دەستەواژەی دەنگ و ڕەنگ و نوسراوی لە بوارەکانی بیروباوەڕ و ڕەوشت و ئاکار و پەروەردە و زانست و پزیشکی و گەشەی کۆمەڵایەتی.

خودایە داوات لێ دەکەین دامەزراومان بکەیت ، وتەوفیقمان بدەیت بۆ هەر کار وگوفتارێکی جوان وچاک بەو شێوەیەیی کەخۆت لێی ڕازیت.

ستافی ماڵپەڕی بەهەشت

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّ الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ ، وَنَعُوْذُ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ .

وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحسَانٍ وَسَلَّمَ تَسْلِماً .

أَمَّا بَعْدُ :

چەندین فەرموودەی زۆرمان پێگەشتووە لە پێغەمبەری خواوە (ﷺ) ، هەموویان ئەوە دووپات دەکەنەوە کە :

گەڕانەوە بۆ لای زانایان(*) پارێزەرە لە تیاچوون و گومڕابوون ، چونکە زانایان میراتگری ڕاستەقینەی پێغەمبەرانی خوان (عليهم الصلاةُ والسلام) **، هەروەکو پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :**

(*) **پێناسەی زانایان لای ئەهلی سوننە :** (العلماء : هم العارفون بشرع الله ، المتفقهون في دينه ، العاملون بعلمهم على هدى وبصيرة ، ومن دارت الفُتيا على اقوالهم بين الأنام ، الذين خُصوا باستنباط الأحكام ، وعنوا بضبط قواعد الحلال والحرام) **بڕوانە کتێبی :** [قواعد في التعامل مع العلماء ص : (١٩)] .

واتە : زانایان بریتین لە : شارەزایانی شەرعی خوا ، تێگەیشتوانی ئاینەکەی ، ئەوانەی کە کار دەکەن بە زانستەکەیان لەسەر ڕووناکی و بەرچاو ڕۆشنی ، وە ئەوانەن کە فەتوا لەسەر وتەی ئەوان دەسوڕێتەوە لە نێو خەڵکیدا ، ئەوانەن کە تایبەت کراون بە دەرهێنانی حوکمە شەرعییەکان ، ئەوانەن کە بایەخیان داوە بە یەکخستنی بنەماکانی حەڵاڵ و حەرام .

"إنَّ العلماءَ ورثةُ الأنبياء ، وإنَّ الأنبياءَ لمْ يورِّثوا ديناراً ولا درهماً ، وإنَّما ورَّثوا العلمَ ، فمن أخذه أخذ بحظ وافر"(١).

واتە : زانایان میراتگری پێغەمبەرانن ، وە پێغەمبەران دینار و درهەمیان بە میرات بە جێنەهێشتووە ، بەڵکو (علم و زانست)یان بە میرات بە جێنەهێشتووە ، جا هەر کەسێك ئەو (علم و زانست)ـە ببات ئەوا بەشێکی زۆر لە خێری بۆ خۆی بردووە .

وە دواین پێغەمبەری خوا کە (محمد)ە (ﷺ) ڕێنیشاندەری موسڵمانان و هیدایەت دەریان بووە بۆ سەر (**ڕێگای ڕاست**) وەك خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ [الشورى : ٥٢] .

وە ئاشکراشە پێغەمبەری خوا (ﷺ) تەنها زانستی شەرعی بە میرات بۆ ئوممەتەکەی بە جێ هێشتووە کە بریتییە لەو دوو سەرچاوە گرنگەی کە سەبارەتیان فەرموویەتی :

---

(١) صحيح سنن أبي داود رقم : (٣٦٤١) .

ئەم فەرموودەیە زانایانی ڕەسەن دەستنیشان دەکات کە بریتین لەوانەی کەوا تەنها میراتی پێغەمبەر ﷺ (**كتاب الله وسنتي**) بە خەڵك ڕادەگەیەنن ، نەك ئەو سەرەنەزانە بەناو زانایانەی کەوا ڕا و بۆچوون و فلان وتی و فیسار کردی باس دەکەن ! ! !

" يا أيها الناس إنَّي قد تركتُ فيكم ما إنْ اعتصمتم بهِ فلنْ تَضلُّوا أبداً : **كتاب الله وسنتي** "[٢].

واتە : ئەی خەڵکینە من دوو شتم لە دوای خۆم بۆتان بەجێهێشتووە ، هەرگیز گومڕا نابن ئەگەر دەستیان پێوە بگرن : قورئانەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتەکانی خۆمە .

وە لەو فەرموودەیەدا کە پێغەمبەری خوا (ﷺ) باسی دابەش بوون و پارچە پارچە بوونی ئوممەتەکەی کردووە بۆ (٧٣) فیرقە : پرسیاری لێکرا دەربارەی (کۆمەڵی ڕزگاربوو لە گومڕابوون و بە هیلاکدا چوون / الفرقةُ الناجية من الضلال في الدنيا والهلاك في الآخرة) پێغەمبەریش (ﷺ) لە وەڵامدا فەرمووی : "**ما أنا عليهِ اليومَ وأصحابي**" .

واتە : ئەو بەرنامەیە کە من و صەحابەکانمی لە سەرن .

(ميرات النبي ﷺ) = (ما أنا عليهِ اليومَ وأصحابي)

---

[٢] أخرجه الحاكم : (١ / ٩٣) والبيهقي : (١٠ / ١١٤) ، وحسنَّه الشيخ علي الحلبي في "الأربعون حديثاً في الدعوة والدعاة" رقم : (٧) ص : (٢٠) ، وانظر : "صحيح الترغيب والترهيب" رقم : (٤٠) و" صحيح الجامع الصغير" رقم : (٢٩٣٧) للإمام الألباني رحمه الله .

(ما أنا عليه اليوم = الوحي ، الوحي = الكتاب والسنَّة الصحيحة ، وأصحابي = بفهم وتطبيق وعمل الصحابة) = (الكتاب والسنَّة الصحيحة بفهم السلف).

(ميرات النبي ﷺ) = (الكتاب والسنَّة الصحيحة بفهم السلف) .

کەواتە میراتییەکەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) کە بەرنامەی ڕزگاربوونە لە تیاچوون و گومڕا بوون بریتییە لە : (قورئان و سوننەت بە تێگەیشتنی سەلەف) = (علم و زانستی شەرعی) .

زانایانیش ئەو زانستەیان بە میرات بۆ ماوەتەوە ، بۆیە **پارێزەرن لە تیاچوون و گومڕابوونی موسڵمانان** ئەگەر موسڵمانان **بگەڕێنەوە بۆ لایان** لە **هەموو ڕووداو وفەتوایەکدا.**

عن إبراهيم بن عبد الرحمن العذري (رضي الله عنه) قال : قال رسول الله (ﷺ) : "يَحمِلُ هذا العلمَ من خلفٍ عُدُولهُ : ينفونَ عنهُ تحريفَ الغالين ، وانتحالَ المبطلين ، وتأويلَ الجاهلين" [٣].

---

[٣] رواهُ البيهقي ، وصححهُ الألباني في "مشكاة المصابيح" رقم : (٢٨٤) .

سودێك : بە پێویستی دەزانم لێرەدا ئەوە بخەمە ڕوو کە مەبەست بە ووشەی (علم و زانست) لەم فەرموودەیە و هاوشێوەکانیدا ئەوەیە کە ئەم زانایانە ڕوونیان کردووەتەوە :

---

١ ـ **ئیمامی** (محمد بن عبد الوهاب) **فەرموویەتی** : (**العلم** هو : معرفة الله ومعرفة نبيه محمد ﷺ ومعرفة دين الإسلام بالأدلة) .

واتە : زانست بریتییە لە : ناسینی خوا و ناسینی پێغەمبەرەکەی (محمد ﷺ) و شارەزا بوونە لە ئاینی ئیسلام بە بەڵگەوە .

٢ ـ **وە پێشەوا** (ابن القيم) **فەرموویەتی** : (**العلمُ** قال اللهُ قال رسولُهُ قال الصحابةُ ...) .

واتە : زانست بریتییە لە : فەرموودەی خوا و فەرموودەی پێغەمبەر و فەرموودەی صەحابە ...

٣ ـ **وە ئیمامی** (الأوزاعي) **فەرموویەتی** : (**العلمُ ما جاءَ عن أصحاب مُحمَّد** ﷺ ، وما لَمْ يَجيءْ عن أصحاب مُحمَّد ﷺ فليسَ بعلم) .

واتە : زانست ئەوەیە کە لە صەحابەکانی پێغەمبەرەوە (ﷺ) هاتبێت ، وە ئەوەی کە لە صەحابەکانی پێغەمبەرەوە (ﷺ) نەهاتبێت ئەوا علم و زانست نییە .

٤ ـ **وە ئیمامی (شافعی) فەرموویەتی** :

(كُلُّ العلومِ سِوى **القُرآنِ** مَشغلة

إلاَّ الحديثَ وإلاَّ الفقهَ في الدينِ

العلمُ ما كانَ فيهِ قال حدَّثنا

وما سِوى ذاكَ وَسواسُ الشياطينِ) .

واتە : هەموو زانستەکان جگە لە قورئان خۆخەریك کردنە .. تەنها فەرموودە و تێگەیشتن و شارەزا بوون لە دین نەبێت .

زانست ئەوەیە کە تێیدا بوترێت پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی و جگە لەمەش هەمووی وەسوەسەی شەیتانە .

٥ ـ **وە ئیمامی** (ابن حجر العسقلاني) **فەرموویەتی** : (المُراد بالعلم : **العلمُ الشرعي** الذي يُفيد معرفةُ ما يَجِبُ على المُكلَّفِ من أمرِ دينهِ في عباداتهِ ومعاملاتهِ ، والعلم باللهِ عَزَّ وجل وصفاتهِ وما يَجِبُ لهُ من القيام بأمرهِ ، وتنزيههُ عن النقائص ، ومدارُ ذلك على التفسير والفقه والحديث) "فتح الباري شرح صحيح البخاري" : (١ / ١٨٧) .

واتە : مەبەست بە زانست : زانستی شەرعییە کە سودی شارەزابوونی تێدایە لەوەی کە پێویستە لە سەر هەموو موسڵمانێکی ئەرك لە سەر (تەکلیف لێکراو) لە بواری ئاینەکەیدا لە

واتە : ئەم زانستە (کە بریتییە لە قورئان و سوننەت بە تێگەیشتنی سەلەف) لە هەموو سەردەمێکی دوای من ئەوانە هەڵیدەگرن کە دادپەروەرن ، وە : گۆڕان کاری زیادەڕەوەکان ، و ئەو شتانەی کە پوچەڵ کارەکان دەیدەنە پاڵ دین ، و بە هەڵە مانا کردنی نەزان و نەفامەکانی ، لێ دوور دەخەنەوە .

وە شاراوە نییە کە ئەم سێ تاقمە : (زیادەڕەوەکان + پوچەڵکاران + نەزان و نەفامەکان) مایەی گومڕایی و تیاچوونی خەڵکانی لە سەر لێشێواو و فەوتاو و گومڕا بوون ، چونکە ئەوانە خەڵك لە سەر (**ڕێگای ڕاست**) ی زانستی شەرعی و زانایان لە خشتە دەبەن !!!

هەروەها پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : ((إنَّ اللهَ لا يقبضُ العلمَ انتزاعاً ينتزعه من الناس ولكن يقبض العلم بقبض العلماء حتى إذا لم يبق عالماً **اتخذ الناسُ رؤساً جُهَّالاً** فسُئِلُوا فأفتوا بغير علمٍ **فضلُّوا وأضلّوا**)) [٤].

پەرستنەکانی و لە هەڵس و کەوتەکانیدا ، وە زانیاری دەربارەی خوای گەورە و سیفەتەکانی و ئەوەی کە پێویستە لە سەری لە پێناوی ئەودا پێی هەڵبسێت لە فەرمانەکانی و پاك ڕاگرتنی لە کەم و کوڕی ، وە هەموو ئەوانەش ڕاوەستاون لە سەر : تەفسیر و فقهـ و فەرموودە .

[٤] صحيح البخاري رقم : (١٠٠) وصحيح مسلم رقم : (٢٦٧٣) وصحيح سنن الترمذي رقم : (٢٦٥٢) .

واتە : خوای گەورە (علم و زانست) هەڵناگرێتەوە بە دەرهێنانی لە ناو سینگی خەڵکدا ، بەڵکو (علم و زانست) هەڵدەگرێتەوە بە مردنی (زانایان) هەتاکو زانا نامێنێت ئەو کاتە خەڵك سەرەنەزان بۆ خۆیان دادەنێن ، ئەو سەرە نەزانانەش پرسیاریان لێدەکرێت و ئەوانیش بە بێ (علم و زانست) فەتوا دەدەن : ئەو کاتە هەم خۆیان گومڕا دەبن و هەم خەڵکیش گومڕا دەکەن .

وە پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : (.....وإنَّما أخافُ على أمَّتي الأَمَّةَ المُضلِّين..." [٥].

واتە : بەڵام من لە پێشەوا گومڕاکارەکان دەترسم بۆ سەر ئوممەتەکم .

وە لە ڕیوایەتێکی تری فەرموودەکەی پێشودا پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : ((يستفتون فيفتون برأيهم فيَضلُّون ويُضلّون))[٦].

واتە : پرسیاریان لێدەکرێت و ئەوانیش فەتوا دەدەن : ئەو کاتە هەم خۆیان گومڕا دەبن و هەم خەڵکیش گومڕا دەکەن .

---

[٥] صحيح سنن الترمذي رقم : (٢٢٢٩) .

[٦] صحيح البخاري رقم : (٧٣٠٧) ، وانظر شرح الحديث في "فتح الباري" : (٣٤٨/١٣) .

کەواتە (گەڕانەوە بۆ لای زانایان) پارێزەرە لە شوێن کەوتنی شەیتان و بانگەوازکارە گومڕاکارە و جاهیل و نەزانەکان کە لە سەر دەرگاکانی دۆزەخ ڕاوەستاون بۆ لەخشتە بردنی ڕێبوارانی (**ڕێگای ڕاست**) و بیانخەنە سەر (ڕێچکە کورتە پەرتەوازەکانی لای ڕاست و چەپی) ئەو (ڕێگا ڕاست)ـەی خوای گەورە ، وە ئەمیش دەبێتە مایەی تیاچوون و گومڕا بوون و ڕۆیشتنە ناو دۆزەخەوە .

وەك پێغەمبەر (ﷺ) لە فەرموودەکەی (حذیفة)دا (خوای لێ ڕازی بێت) پێمان ڕادەگەیەنێت کەوا : سەردەمێ دێت بە سەر ئوممەتەکەیدا تێیدا (بانگەواز کارانێك دەردەکەون لە سەر دەرگای دۆزەخن هەر کەسێك وەڵامیان بداتەوە ئەوا فڕێی دەدەنە ناو دۆزەخەوە) : ((**دُعاة على أبواب جهنَّم من أجابهم إليها قذفوهُ فيها**)) .

وە ئەم بانگەوازکارە جاهیل و نەزان و گومڕاکارانە بریتین لەو بانگەوازکارانەی کە لە فەرموودەکەی (ابن مسعود)دا باسکراون کە فەرموویەتی : (خطَّ لنا رسول الله (ﷺ) خطاً بيده ثُمَّ قال : ((هذا سبيل الله مستقيماً)) ثُمَّ خط خُطوطاً عن يمينه وشمالهِ ثُمَّ قال: ((هذه سُبُلٌ مُتَفَرِّقَة ، على

كُلِّ سَبيلٍ منها شَيطانٌ يدعو إليه)) ثُمَّ قرأ : ﴿وَأَنَّ هَـٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ﴾)[٧].

واتە : پێغەمبەری خوا (ﷺ) بە دەستی هێڵێکی کێشا و پاشان فەرمووی (ئەمە ڕێگا ڕاستەکەی خوای گەورەیە) ، پاشان بە لای ڕاست و چەپی ئەو هێڵەدا چەند هێڵکی تری کێشا و پاشان فەرمووی : (ئەمەش ڕێچکە و ڕێبازی پەرتەوازەکارن ، هەر ڕێچکەیەك شەیتانێکی لە سەرە بانگەوازی بۆ دەکات ، پاشان ئەم ئایەتەی خوێندووە : ﴿وَأَنَّ هَـٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ﴾ .

واتە : ئەمە ڕێگای ڕاستی منە و بیگرنە بەر و شوێنی بکەون ، وە شوێنی ڕێچکە و ڕێبازەکانی تر مەکەون چونکە لە ڕگای خوای گەورە لاتان دەدات و پارچە پارچەتان دەکات و جیاوازی دەخاتە نێوانتانەوە .

بۆیە دەبینین خوای زانا و دانا و کار لەجێ فەرمان دەکات بە گەڕانەوە بۆ لای زانایان لە کاتی نەزانیدا :

---

[٧] أخرجه أحمد : (١/ ٤٣ و ٤٦٥) والطيالسي رقم : (٢٤٤) ، وحسنهُ الألباني في (مشكاة المصابيح) : (١/٥٩) .

﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ [سورة النحل : ٤٣ وسورة الأنبياء : ٧] .

واتە : پرسیار لە زانایانی شەرع زان بکەن ئەگەر ئێوە نەزان بوون !

وە ئەم بنچینە و بنەما زۆر گرنگە (واتە : گەڕانەوە بۆ لای زانایانی ئەهلی سوننە) دەبێت زیاتر پەیڕەو بکرێت لە کاتێکدا ئەگەر کار و هەڵوێست و شتی نەزانراو پەیوەست بوو بە ئاسایش و ترسی گشتی موسڵمانانەوە ، وەك خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ [سورة النساء : ٨٣] .

واتە : مونافیقە دوو ڕووەکان ئەگەر شتێکی پەیوەست بە ئاسایش و ترسی گشتی موسڵمانایان ڕووبەڕوویان ببوایەتەوە ئەوا بڵاویان دەکردەوە ! وە ئەگەر بیان گێڕایەتەوە بۆ لای پێغەمبەر (ﷺ) وکار بە دەست و زانایان ئەوا زانایان حوکمی ئەو کار و هەڵوێستەی کە پێویستە ئەنجام بدرێت دەردەهێنا و ڕوونیان دەکردەوە بۆ خەڵك ، وە ئەگەر چاکە و ڕەحم و بەزەیی خوا نەبوایە بە سەرتانەوە ئەوا شوێنی شەیتان دەکەوتن مەگەر کەمێك نەبێت.

جا بۆ ئەوەی ئەم ڕاستییەمان (**گەڕانەوە بۆ لای زانایانی ئەهلی سوننە پارێزەرە لە تیاچوون و گومڕا بوون**) زیاتر بۆ ڕوون ببێتەوە و لە ناو دڵماندا ڕەگ بکوتێت چەند نموونەیەك دەخەینە ڕوو :

١ ـ پێغەمبەری خوا (ﷺ) بەسەرهاتی پیاوێکمان بۆ دەگێڕێتەوە کە (٩٩) نەوەت و نۆ کەسی کوشتبوو ، بەڵام فەتوای زانایەك بووە هۆی پاراستنی لە تیاچوون و گومڕا بوون و ڕزگار بوونی و دۆزینەوەی ڕێگەیەك بۆ بەدەست هێنانی سۆز و لێخۆشبوونی خوای پەروەردگار ،

پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی :

"إنَّ عبداً قتل تسعةً وتسعين نفساً ، ثُمَّ عرضت له التوبة ، فسأل عن أعلم أهل الأرض ؟ فدُلَّ على رجل (وفي رواية راهبٍ) فأتاه ، فقال : إِنِّي قتلتُ تسعةً وتسعين نفساً ، فهل لي من توبة ؟ قال : بعد قتل تسعة وتسعين نفسا ؟! قال : فانتضى سيفه فقتله به ، فأكمل به مائة ، ثم عرضت له التوبة ، فسأل عن أعلم أهل الأرض ؟ **فدُلَّ على رجلٍ [عالم]** فأتاه فقال : إِنِّي قتلت مائة نفس فهل لي من توبة ؟ فقال : ومن يَحولُ بينك وبين التوبة ؟! اخرج من القرية الخبيثة التي أنت فيها إلى القرية الصالِحة قرية كذا وكذا ، [فإنَّ بِها أناساً يعبدون الله] ، فاعبد ربك [معهم] فيها ، [ولا ترجع إلى أرضك فإنَّها أرض سوء] ، قال : فخرج إلى القرية الصالحة ، فعرض له أجله في [بعض] الطريق ، [فناء بصدره نحوها] ، قال : فاختصمت فيه ملائكة الرحمة وملائكة العذاب ، قال :

فقال إبليس : أنا أولَى به ، إنه لَمْ يعصني ساعة قط ! قال : فقالت ملائكة الرحمة : إنه خرج تائبا [مُقبلاً بقلبه إلى الله ، وقالت ملائكة العذاب : إنه لم يعمل خيراً قط] - فبعث الله عز وجل ملكا [في صورة آدمي] فاختصموا إليه - قال : فقال : انظروا أي القريتين كان أقرب إليه فألحقوه بأهلها ، [فأوحى الله إلى هذه أنْ تقربي ، وأوحى إلى هذه أنْ تباعدي] ، [فقاسوه فوجدوه أدنى إلى الأرض التي أراد [بشبر] ، فقبضته ملائكة الرحمة] [فغُفِرَ له] ... " (٨).

واته : بەندەیەك لە بەندەكانی خوای پەروەردگار نەوەد و نۆ كەسی كوشتبوو ، پاشان كە ویستی تۆبە بكات پرسیاری كرد سەبارەت بە زاناترین كەسی سەر زەوی ، دەستنیشانی پیاوێكی بۆ كرا (لە ڕیوایەتێكی تردا هاتووە : دەستنیشانی پیاوێكی خواپەرستی بۆ كرا) ئەویش ڕۆشتە لای و پێی ووت : من نەود و نۆ كەسم كوشتووە ئایا بۆم هەیە تۆبە بكەم ؟ ووتی : دوای كوشتنی نەود و نۆ كەس ؟! ووتی : شیرەكەی هەڵكێشاو ئەویشی كوشت و سەدەكەی پێتەواو كرد ، پاشان جارێكی تر ویستی تۆبە بكات پرسیاری كرد سەبارەت بە زاناترین كەسی سەر زەوی ، دەستنیشانی پیاوێكی بۆ كرا (زانا) بوو ئەویش ڕۆشتە لای و پێی ووت : من سەد (١٠٠) كەسم كوشتووە ئایا بۆم هەیە تۆبە بكەم ؟ ووتی : كێ ڕێگە لە تۆبەی تۆ دەگرێت ؟! بەڵام ئەبێ لەو دێیە خراپە دەرچیت كە تیایدایت ، بۆ ئەو دێ چاكە (چونكە خەڵكانێكی تێدایە خوای پەروەردگار دەپەرەستن) تۆش

---

(٨) سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٦٤٠) .

پـەروەردگاری خـۆت بپەرسـتە (لـە گەڵیانـدا) لەوێـدا (نەشـگەڕێتەوە بـۆ خاکەکـەی خـۆت چـونکە شـوێنێکی خراپـە) ، دەڵێـت : دەرچـوو بـۆ لادێ چاکەکە ، بەڵام لە ڕێگەدا ئەجـەل ڕێگـەی پـێگرت کـە ویسـتی بمرێـت ڕووی تـێکرد وخـۆی بـەرەو لای فرێـدا ، لەوێـدا فریشـتەی ڕەحمـەت و فریشـتەی عەزاب هەریەکەیان دەیویست بۆ ڕۆحەکەی دەربێنێـت ، (إبلـیس ووتـی : مـن ئـەولاترم بـە بردنـی ، چـونکە کاتـژمێرێك لـە ژیـانی سەرپێچـی نـەکردووم ،فریشتەی ڕەحمەتیش دەڵێت : ئەم پیاوە لە شوێنی خۆی دەرچووە وەکو تۆبە کارێك (بە هەموو دڵێکی ڕووی کردووە لە خوای پەروەردگار ،فریشـتەی عـەزابیش دەیـانووت : ئەمـە لـە ژیانیـدا هـیچ چاکەیەکی نـەکردووە) ، وای پـەروەردگاریش فریشـتەیەکی (لەسـەر شـێوەی مرۆڤێـك) بـۆ ڕەوانـەکردن ، ئـەوانیش ڕۆشـتنە لای بـۆ ئـەوەی دادوەریـان بـۆ بکـات ، ئـەویش ووتـی : سەیرکەن لە هەر لادێیەکیان نزیکتربوو لایەوە ئەوا بە ئەهلی ئەوەیانی بزانن (خوای پەروەردگار یش فەرمانی بەمەیان کرد کە نزیـك بـەرەوە ، و فـەرمانی بەویتریان کرد کـە دوور بـەرەوە) (پاشـان کـە پێوایان بینیـان نـزیکترە لـەو لادێیەی کە وویسـتی بـۆی بـڕوات (بـە بسـتێك) بۆیـە فریشـتەکانی ڕەحمـەت بردیان ،و(خوای پەروەردگاریش لێیخۆشبوو).

* ئـەوەی پێویسـت بێـت لـە سـودەکانی ئـەم فەرموودەیـە کـە لێـرەدا ئاماژەی بۆ بکەین بریتییە لە دوو خاڵ :

یەکەم : فـەتوای کـابرای (خواپـەرستی نـەزان / العابد الجاهل) : بـووە هۆی تیاچوونی خۆی و گومڕا کردنی کابرای بکـوژی پرسـیار کـار ! ئەمـەش لەبـەر ئـەوە بـوو (پرسیـارکار) گەڕایــەوە بـۆ لای نـەزان ، وە (نـەزان)یش فەتوای بۆ دا بە بێ عیلم و زانستی شەرعی ! ! !

دووەم : فەتوای زانای سەردەمی خۆی (أعلم أهل الأرض في زمانه) : بووە هۆی ڕزگار کردنی خۆی لـە تیاچـوون و هیدایـەت دانـی کـابرای پرسیارکاریش لە تاوان و گومڕایەتی ! ئەمەش لە بەر ئەوە بوو (پرسـیارکار) گەڕایەوە بۆ لای زانا ، وە زاناکەش فەتوای بۆ دا بە عیلم و زانستی شەرعییەوە .

ئا بەو شێوەیە بەهۆی گەڕانەوە بـۆ لای زانایـەك ئـەو پیـاوە تاوانبـارە ڕزگاری بوو ، خوای پەروەردگاریش لێی خۆشبوو .

وە ئەگەر فەتوا لە لایەن زاناوە نەدرێت چ ئەنجامێکی خراپی دەبێت ، و چۆن پرسیارکردن رێگە چارەیە بۆ پاراستنی موسڵمانان لە تیاچوون و گومڕا بوون !!!

٢ ـ (جابر رضي الله عنه) بۆمان دەگێڕێتەوە و دەفەرمووێت : دەرچووبووین لە سەفەرێکدا ، پیاوێك لە ئێمە بەردێك بەر سەری کەوت و سەری بریندارکرد ، پاشان تووشی لەشگرانی بوو ، و پرسیاری لە هاوەڵانی کرد و فەرمووی: ئایە رێگەم دەدەن (تەیەموم) بکەم ، ووتیان : نابێت (تەیەموم) بکەیت ، چونکە تۆ ئاوت دەست دەکەوێت و توانای بەکار هێنانیت هەیە ، ئەویش خۆی شوشت و بووە هۆی مردنی ، پاشان کە گەڕاینەوە بۆ لای پێغەمبەری خوا (ﷺ) ئەوەی پێڕاگەیەنرا : ئەویش فەرمووی : "قتلوه قتلهم الله ، ألا سألوا إذ لم يعلموا ، فإنَّما شفاء العي السؤال ، إنَّما كان يكفيه أنْ يتيمم" [٩].

واتە : کوشتیان خوای پەروەردگار بیانکوژێت ، ئاخۆ پرسیاریان بکردایە کە نەیانزانی ؟ چونکە چارەی نەزانین پرسیارکردنە ، هەر ئەوەندەی بەسبوو کە (تەیەموم) بکردایە .

کەواتە : چارەی نەزانین پرسیارکردن و گەڕانەوەیە بۆ لای زانایان .

[٩] صحيح سنن أبي داود رقم : (٣٣٦) .

گرنگی ئەم گەڕانەوەش زیاتر لە کاتی فیتنەدا دەردەکەوێت ، بەسەرهاتی (يزيد الفقير) **یش زیاتر ئەو بنەمایەمان بۆ دووپات دەکاتەوە ، هەروەکو خۆی بۆمانی دەگێڕێتەوە و دەفەرمووێت :**

"كُنْتُ قَدْ شَغَفَنِي رَأْيٌ مِنْ رَأْيِ الْخَوَارِجِ ، فَخَرَجْنَا فِي عِصَابَةٍ ذَوِي عَدَدٍ ، نُرِيدُ أَنْ نَحُجَّ ثُمَّ نَخْرُجَ عَلَى النَّاسِ ، قَالَ : فَمَرَرْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ فَإِذَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يُحَدِّثُ الْقَوْمَ – جَالِسٌ إِلَى سَارِيَةٍ – عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) ، قَالَ : فَإِذَا هُوَ قَدْ ذَكَرَ الْجَهَنَّمِيِّينَ ، قَالَ : فَقُلْتُ لَهُ : يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ مَا هَذَا الَّذِي تُحَدِّثُونَ ؟! وَاللَّهُ يَقُولُ : ﴿**إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ**﴾ [آل عمران : ١٩٢] ، وَ ﴿**كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا**﴾ [السجدة : ٢٠] فَمَا هَذَا الَّذِي تَقُولُونَ ؟! قَالَ : فَقَالَ : أَتَقْرَأُ الْقُرْآنَ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : فَهَلْ سَمِعْتَ بِمَقَامِ مُحَمَّدٍ – عَلَيْهِ السَّلَامُ – يَعْنِي الَّذِي يَبْعَثُهُ اللَّهُ فِيهِ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : فَإِنَّهُ مَقَامُ مُحَمَّدٍ (ﷺ) الْمَحْمُودُ الَّذِي يُخْرِجُ اللَّهُ بِهِ مَنْ يُخْرِجُ ، قَالَ : ثُمَّ نَعَتَ وَضْعَ الصِّرَاطِ وَمَرَّ النَّاسِ عَلَيْهِ ، قَالَ : وَأَخَافُ أَنْ لَا أَكُونَ أَحْفَظُ ذَاكَ ، قَالَ : غَيْرَ أَنَّهُ قَدْ زَعَمَ أَنَّ قَوْمًا يَخْرُجُونَ مِنَ النَّارِ بَعْدَ أَنْ يَكُونُوا فِيهَا ، قَالَ : يَعْنِي فَيَخْرُجُونَ كَأَنَّهُمْ عِيدَانُ السَّمَاسِمِ ، قَالَ : فَيَدْخُلُونَ نَهَرًا مِنْ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ فَيَغْتَسِلُونَ فِيهِ ، فَيَخْرُجُونَ كَأَنَّهُمُ الْقَرَاطِيسُ ، فَرَجَعْنَا قُلْنَا : وَيْحَكُمْ أَتُرَوْنَ

الشَّيْخَ يَكْذِبُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) ، فَرَجَعْنَا فَلاَ وَاللَّهِ مَا خَرَجَ مِنَّا غَيْرُ رَجُلٍ وَاحِدٍ " (١٠).

واتە : من بۆچوونێك لە بۆچوونەكانی خەوارج خۆشەویست بووبوو لە نێو دڵمدا ، جا لەگەڵ كۆمەڵێكی چەند كەسی دەرچوین ، بە نیازی ئەوەی كە حەج بكەین و ئەنجا خروج بكەین لە خەڵك ، فەرمووی : بەسەر شاری مەدینەدا تێپەڕ بووین ، كە چی بینیمان (جابر)ی كوڕی (عبد الله) دانیشتوە و پاڵیداوەتەوە بە كۆڵەكەیەكەوە و فەرموودە بۆ خەڵك باس دەكات ، فەرمووی : لەو كاتەدا باسی دۆزەخییەكانی كرد ، فەرمووی : پێیم وت : ئەی هاوەڵی پێغەمبەری خوا (ﷺ) ئەمە ئێوە چی باس دەكەن؟! ئەوەتا خوا فەرموویەتی: پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ هەر كەسێك بخەیتە نێو ئاگرەوە ئەوا سەرشۆڕیت كردووە، وە فەرموویەتی: هەر كاتێك بیانەوێت لە دۆزەخ بێنە دەرەوە دەیانگێڕنەوە بۆ ناوی، كەواتە: ئایا ئەمە چییە ئێوە دەیڵێن؟!

فەرمووی : ئایا تۆ قورئان دەخوێنیت ؟

وتم : بەڵێ .

(١٠) صحيح مسلم رقم : (١٩١) .

فەرمووی : ئایا پلەوپایەی مُحَمَّدٍ (عَلَيْهِ السَّلاَم)ت بیستووە ـ واتە : ئـەوەی کە خوا دەیگەیەنێت پێی ـ ؟

وتم : بەڵـێ .

فەرمووی : ئا ئەوە پلەوپایـەی سـوپاس کـراوی (مُحَمَّد)ە (ﷺ) کـەوا خـوا خەڵکانێکی پێ دەردەکات لە دۆزەخ .

فەرمووی : ئـەنجا باسـی شـێوەی دانـانی پـردی صـیراط و تێپـەڕ بـوونی خەڵکی بەسەریدا کرد .

فەرمووی : وە ترسام ئەوە لەبەر نەکەم کەوا وتی : بەڕاسـتی خـەڵکانێك دەردەهێنرێن لە ئاگری دۆزەخ دوای ئەوەی کەوا دەچنە ناویەوە ، فـەرمووی : واتە دەردەچن وەکو چکوڵی کونجی وان .

فەرمووی : دەچنە نێو رووبارێکەوە لە رووبارەکـانی بەهەشـت و خۆیـانی تێدا دەشۆن ، ئەنجا دەردەچن وەکو پەڕەی سپی وان .

پاشان ئێمە گەڕاینەوە و وتمان : دەك تیابچن ئایا وا دەبینن ئـەم پیـاوە زانـا و بـە تەمەنـە درۆ بکـات بـە دەمـی پێغەمبـەری خـواوە (ﷺ) ؟! ئـەنجا

گەڕاینەوە نەخێر سوێند بە خوا تەنها یەك پیاویشمان خروجی نەكرد و دەرنەچوو .

شوێنی مەبەست و ئاماژە پێكردن لەم چیرۆكەدا ئەوەیە كە :

جابر لەبەر ئەوەی زانا بوو بە قورئانی پیرۆز و سوننەتەكانی پێغەمبەری خوا (ﷺ) ، توانی شوبهەكانی یەزید و هاوەڵەكانی بڕەوێنێتەوە و لە بۆچوونی خەوارجەكان دووریان بخاتەوە ، بۆیە دبینین لە سەرەتادا بەنیازی دەرچوون لە خەڵك و كوشتنیان هاتن ، بەلام لە كۆتایدا بە پێچەوانەوە گەڕانەوە .

وە ئیمامی (ابن القیم) ـ ڕەحمەتی خوای لێبێت ـ لەم بوارەدا فەرموویەتی : **(العالـمُ بكتاب اللهِ وسُـنَّة رسولـهِ** (ﷺ) **وأقوال الصحابة** : هو المجتهدُ في النوازل ، فهذا النوع الذي يسوغُ لهم الإفتاءُ ويسوغُ استفتاؤهم ، ويتأدَّى بهم فرض الاجتهاد ، وهم الذين قال فيهم رسول الله (ﷺ) : " إنَّ اللهَ يبعثُ لهذهِ الأمة على رأسِ كُلِّ مائة سنةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لها دينها " [١١]) [١٢].

---

[١١] سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٥٩٩) وصحيح أبي داود رقم : (٤٢٩١).

[١٢] إعلام الموقعين : (٤ / ٢١٢) .

واتە : ئەو کەسەی کە زانایە بە کتێبەکەی خوا (قورئان) و سوننەتەکانی پێغەمبەرەکەی (ﷺ) و فەرموودەی هاوەڵانی پێغەمبەر (ﷺ) : تەنها ئەو دەرهێنەری فەتوایە لە کاتی ڕووداوەکانی سەردەمدا ، وە ئەمانە ئەوانەن کە پێغەمبەری خوا (ﷺ) دەرحەقیان فەرموویەتی : خوای پەروەردگار لە سەرەی هەموو سەدەیەکدا کەسانێك بۆ ئەم ئوممەتە دەنێرێت کە دین و ئاینەکەیان بۆ تازە

بکاتەوە .

جا خوێنەری یەکخوا پەرست : دەرکەوت کە لە هەموو بارو سەردەمێکدا و بەتایبەتیش لە کات و سەردەمانێکدا کە فیتنە و جیاوازی و ئیختیلاف و پارچە پارچەگەرێتی تێدا بەربڵاو بێت ئەوا گەڕانەوە بۆ لای زانایان پارێزەرە لە تیاچوون و گومڕابوون :

ئەو زانایانەی کە چاوڕۆشنن بە قورئانی پیرۆز و سوننەتەکانی پێغەمبەری خوا (ﷺ) بە تێگەیشتنی سەلەفی صالح .

چونکە زانایان ڕەحمەتی خوا لە مردووەکانیان بێت و زیدووەکانیشیانمان بۆ بپارێزێت وەك ئیمامی (الطبري / ٢٢٤ - ٣١٠ هـ) فەرموویەتی : (فضلّهم الله

بشرف العلم ، وكرَّمهم بوِقار الحلم ، وجعلهم للدين وأهلهِ أعلاما ، وللإسلام والهُدى منارا ، وللخلقِ قادة ، وللعبادِ أئمةٌ وسادة)[١٣] .

واتە : زانایان خوا پایەداریانی کردووە بە ڕێزی زانستەوە ، وە ڕێزداریانی کردووە بە قورس و سەنگینی و نەرم و نیانیەوە ، وە کردوویانێتی بە چیای ڕاگر و پارێزەری ئاین و ئاین پەروەران ، وە کردوویانێتی بە نیشانە و ناسێنەری ئیسلام و ڕێگاری ڕاست و هیدایەت ، وە کردوویانێتی بە ڕابەری بوونەوەر و پێشەوا و سەرکردە و سەرمەشقی خواپەرستان .

وە ئەم بابەتە (**گەڕانەوە بۆ لای زانایان** ...) کۆتایی دێنم : بەم وتە زۆر بە نرخەی ڕابەر و پێشەوای هەموو ئەهلی سوننە ئیمامی (ئەحمەد) ڕەحمەتی خوای گەورەی لێبێت کە فەرموویەتی :

(الحمدُ للهِ الذي جعلَ في كُلِّ فَترةٍ من الرُّسل **بقايا من أهل العلم** : يدعُونَ مَنْ ضَلَّ إلى الهُدى .. ويصبرونَ منهم على الأذى .. يُحيونَ بكتاب اللهِ الموتى .. ويُبصرونَ بنورِ اللهِ أهلَ العَمى ، فكم مِنْ قَتيلٍ لإبليسٍ أَحيَوهُ .. وكم مِنْ ضالٍّ تائِهٍ قد هَدَوهُ .. فما أحسنَ أثرُهُم على الناس وأقبحَ أثرُ الناسِ عليهم !!! ينفُونَ عن كتابِ اللهِ تَحريفَ الغالين ، وانتحالَ المُبطلين ، وتأويلَ الجاهلين)[١٤] .

---

(١٣) صريحُ السنَّة للإمام الطبري ص : (١٦) .

(١٤) قالهُ إمامُ أهل السنَّة الإمام أحمد في مُقدمة كتابهِ : "الردُّ على الجهمية" .

واتە : سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی کە لە دوای پێغەمبەران لە هەموو سەردەمێکدا هەندێکی هێشتووەتەوە لە زانایان : بانگەوازی گومڕا بووان دەکەن بۆ سەر ڕێگای ڕاست و هیدایەت .. وە ئارام دەگرن لە سەر ئازاردانی ئەوان بۆیان .. بە کتێبەکەی خوا دڵ مردووەکان زیندوو دەکەنەوە .. وە بە ڕووناکی ئاینەکەی خوا کەسانی کوێر و گوێرەوەر چاو ڕۆشن دەکەنەوە .

جا چەندین کوژراوی دەستی شەیتانیان زیندوو کردووەتەوە .. وە چەندین گومڕا و سەرگەردان و سەرلێشێواویان ڕێپیشانداوە ..

ئای چەند جوانە شوێنەواری هەوڵەکانی زانایان بۆ سەر خەڵکی .. وە چەند ناشیرینە شوێنەواری خەڵکی بۆ سەر ئەوان ! ! !

گۆڕان کاری زیادەڕەوەکان ، و ئەو شتانەی کە پوچەڵ کارەکان دەیدەنە پاڵ دین ، و بە هەڵە مانا کردنی نەزان و نەفامەکان : لە کتێبەکەی خوا دوور دەخەنەوە .

بسم الله الرحمن الرحيم

قال الله تعالى :

﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ **أَئِمَّةً** يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾ [سورة السجدة : ٢٤]

قال شيخ الإسلام ابن تيمية :

(بالصَّبرِ واليقين تُنال الإمامة في الدِّين)

أي :

. بالصَّبرِ عن الشهوات ..

. واليقين من الشبهات ..

واتە : پێشەوایەتی لە ئاییندا دەست دەکەوێت بە ئارامگرتن لە ئارەزووەکان و دڵنیابوون لە گومانەکان ..

لە بەرهەمەکانی نووسەر

١ ـ **سێ بنچینەکەی بیروباوەڕ و بەڵگەکانیان** ـ چاپی دووەم ـ .

٢ ـ **بیروباوەڕت وەربگرە لە قورئان و سوننەت** ـ چاپی شەشەم ـ .

٣ ـ **پوختەیەك لە بیروباوەڕی ئیسلامەتی** ـ چاپی یەکەم ـ .

٤ ـ **کورتەیەك لە فیقهی سوننەت و قورئانی ئازیز** ، لە بریتییە لە وەرگێڕانی کتێبی : (الوجیز في فقه السنة والکتاب العزیز) ـ ئامادە دەکرێت بۆ چاپ ـ .

٥ ـ **برایەتی نێوان موسڵمانان** ... ـ چاپی چوارەم ـ .

٦ ـ **لە گەڵ کێدا دادەنیشیت و هاوڕێیەتی کێ دەکەیت ؟** ـ چاپی چوارەم ـ .

٧ ـ **چۆنێتی قوربانی کردن لە سەردەمی پێغەمبەردا** (ﷺ) ـ چاپی چوارەم ـ .

٨ ـ **کاتی پارشێو و بەربانگ کردن لە سەردەمی پێغەمبەردا** (ﷺ)ـ چاپی سێیەم ـ .

٩ ـ **حوکم و ئادابەکانی قەرزدان و قەرزکردن و قەرزدانەوە** .. ـ چاپی یەکەم ـ .

١٠ ـ **فەتوای گەورە زانایانی هاوچەرخی ئەهلی سوننە و جەماعە سەبارەت بە حوکمی حزبایەتی و جیاوازی و پارچە پارچەگەرێتی** ـ چاپی دووەم ـ .

١١ ـ **گەڕانەوە بۆ لای زانایانی ئەهلی سوننە پارێزەرە لە تیاچوون و گومڕابوون** ـ چاپی یەکەم ـ .

١٢ ـ **زنجیرەی ئافرەت لە سایەی ئیسلامدا** :

یەکەم : **ئافرەتان و فێربوونی زانستی شەرعی** ـ چاپی چوارەم ـ .

دووەم : **زانا ترین ئافرەتی دونیا** ـ چاپی چوارەم ـ .

سێیەم : **لە دایك بوونی کچان و سەرهەڵدانەوەی خەصڵەتێکی سەردەمی نەفامی و جاهلی لە سەدەی پێشکەوتووی بیست و یەکدا !!!** ـ چاپی سێیەم ـ .